

Constantijn Huygens

*Vitaulium: Hofwyck
en Spaansche
Wijsheit*

Constantijn Huygens

Vitaulium: Hofwyck en Spaansche Wijsheit

Gepubliceerd door Good Press, 2022

goodpress@okpublishing.info

EAN 4064066062446

INHOUDSOPGAVE

VITAULIUM

DOOR CONSTANTIJN HUYGENS.

VITAULIUM

AEN VROUW GEERTRUYD HUYGENS

AEN DEN LESER;

AEN DEN DRUCKER.

AEN MIJN HEER

PROSOPOPOEA[1].

KIJKERS ANTWOORD EN KEUR VAN NAEMEN VOOR HET
HOUTE GEBOUW.

II.

III.

OP 'T HOFWIJCK

AEN DEN HEER VAN ZUYLICHEM,

HOFWIJCK.

SPAENSCH E WIJSHEIT.

VOORBERICHT.

SPAENSCH E WIJSHEIT.

EINDE.

VITAULIUM

[Inhoudsopgave](#)

HOFWIJK

* * * * *

**SPAANSCH E WIJSHEIT,
VERTAALDE SPREEKWOORDEN.**

DOOR CONSTANTIJN HUYGENS.

[Inhoudsopgave](#)

Ridder, enz.

**MET AANTEEKENINGEN VAN DR. J.
VAN VLOTEN.**

"In Dec. 1639 hebb' ick, naer veel soeckens om yetwes in
't quartier van Voorburg ende aen de Vliet te vinden, daer

ick een huysken van vertreck, in tijde van sieckte ende andersins, soude moge timmeren ende beplanten, gekocht van Mr. Jacob Adrichem, woonachtig te Delft, eene sijne partye lands, gelegen ten Westen rakende aen het voorn. dorp, ter wederzijde van den Lijdwegh, groot 4 merghen 1 hond ende 39 roeden". (Aant. bij Schinckel, *Bijdrage tot de Kennis*, enz. van C.H. bl. 77).—In Dec. 1640 en Maart 1642 kocht H. nog belendende teellanden aan, na al aanstonds met de bouwmeesters Van Campen en Post over den aanleg en opbouw van plaats en huis, geraadpleegd te hebben. Met laatstgemelde, die ook zijn huis aan 't Plein voor hem gebouwd had[1], ontwierp hij de benoodigde plans en teekeningen, zoodat er reeds in 't voorjaar van 1640 met den aanleg van plaats en plantsoen, en kort daarna met het bouwen van 't huis een aanvang gemaakt werd, en dit laatste in July al ver gevorderd was. Den 8sten dier maand kwam H., van 's Prinsen wege uit het leger naar den Haag gezonden, zijn nieuwen aanbouw in den vroegen morgen in oogenschouw nemen, en in 't najaar was deze, zijn *Hofwijck*, voltooid. Zijn voortdurende afwezigheid in het leger en drukke werkzaamheid in de stad vergunden hem echter slechts nu en dan er een enkelen dag, soms maar weinige uren, door te brengen, en zoo dikwijls hem dat te beurt viel, teekende hij het in zijn Dagboek aan. Het eerst ontbeet hij er, met eenige vrienden, den 23sten Mei 1642. Na den dood van Prins Willem II verminderden zijn werkzaamheden natuurlijk, en had hij gelegenheid er dikwijls eenige dagen te slijten; en toen zijn zoon Constantijn hem bij Willem III als geheimschrijver was opgevolgd, hield hij er des zomers geregeld zijn verblijf.—In 1652 bezong hij het, en gaf zijn

dictwerk den 11den Febr. 1653, bij Adriaen Vlac in Den Haag ter perse. (Zie Schinkels *Nadere Byzonderheden*, enz. II, bl. 58 en v).

Noot:

[1] Het thans afgebroken ministerie van justitie, als men weet.

VITAULIUM

[Inhoudsopgave](#)

HOFWIJCK

1652

AEN VROUW GEERTRUYD HUYGENS

[Inhoudsopgave](#)

geseght DOUBLET,
VROUWE VAN S. ANNELAND, & c.[1]

Mevrouw en waerde Moeye;

De wijsen van eertijds hebben 't soo verstaen, ende het is altoos waerachtigh gebleven, dat Vrucht en Vreughd,

Voordeel en Vermaeck in een getwernt[2], den deughdelicksten draed maecken. Daerop sagh ick dat mijn Vader gesien hadde, als hy sich gelusten liet de lichamelicke lusten van zijn *Hofwijck* soo te beschrijven, datse de Ziel raeckten, makende van die Wandeling een Handeling, die naer[3] hem zijn Erven, noch naer[3] den ondergangh van de plaetse, te stade komen moght. Ende het soete voornemen alsoo uytgevoert, heeft my te dienstigen licht gedocht voor de Korenmate, daer onder het geschapen was voor eerst te smooen, sonder de moeite, die ick aengewent hebbe, om het oock onze Eewe te mogen bekent maken. Hoe het dese neus-wijse Wereld sal op nemen, staet te sien. By U.E. en meen ick geen en ondanck verdient te hebben: de Stichter van *Hofwijck* is haer te lief, om een stuckken Wercks van den Dichter te verwerpen. Een stuckken Bywercks noemde ick het beter: dewijle wy heel wel weten, en qualick gelooven kunnen, dat hy daer aen al gaende en staende niet meer en heeft besteedt als de brockelingen van vier der druckste maenden, die hy beleeft heeft, sonder dat yemand getwijffelt hebbe, dat hy in 't gewoel van soo vele andere besigheden yet sulcks onder de leden soude hebben. Nu het Kind schielick ter wereld is gekomen, ende my, den oudsten van de Voor-kinderen, als het jonghste van 't tweede Bedd', vertrouwt, weet ick het niet beter te besteden als by U E., beider oudste Moeye, die ick wenschte, dat sich somwijlen daer mede wilde verlusten tegens de swaermoedigheden, die haer overigh mogen zijn zedert sy de twee lieve derdendeelen van hare eigen Bedde-vruchten uyt der tijd heeft sien haelen; wel goeds tijds[4], na ons gevoelen, maer ontwijffelick te goeder tijd,

dewijl het Gods tijd was. Hem bid ick, U E. in alle tijden ende
naer alle tijden te segenen met tijdelick ende eewigh
welzijn, blijvende,

Me Vrouwe en Waerde Moeye,

U E. Ootmoedige Neef en dienaer

C. HUYGENS[5].

Noten:

[1] Constantijn Huygens zuster, zie I en II, bl. 836 [2]
gedraaid; verg. 't Hoogd. wirn. [3] na. [4] vroegtijdig. [5]
Versta 's dichters oudste zoon *Christiaan*, die de uitgave
bezorgde.

AEN DEN LESER;

[Inhoudsopgave](#)

VOOR DE BY-SCHRIFTEN[1].

Wie is' er met sich selfs of met sijn' tijd verlegen,
Sijn' kostelicken tijd? wie soeckt naer nieuwe wegen,
Om lustigh leegh te zijn? wien stinckt[2] de Steen en 't
Berd[3],
En ander arger vuyl, dat spel gerekent werdt?
Hy kome daer ick gae, wanneer ick Haegh en Hof wijck;
Hy blijve daer hy is, en volge my op Hofwijck;

Hy wandele met my, en spare voet en schoen:
Hy kan zijn wellust met een oogen-blick voldoen,
Of, is zijn Oogh te luy, met een geduldigh Oor-deel[4];
Daer hooren streckt voor sien, en geeft het oogh geen
voordeel;

De doove by zijn oogh, de blinde by zijn oor,
Kan voelen waer ick tree, en treden in mijn spoor.
Men hoor of sie my dan, ick stae in[5] voor 't berouwen
By alle keurige van planten en van bouwen;
En, ben ick niet verleidt van eigen toover-min,
Sy sullen Hofwijck bey soo vinden als ick 't vin[6].

Noch liegh ick voor de helft: de blinden sullen voor gaen,
En dobbele genucht sal in des hoorers oor gaen
By d'enckele van 't oogh, Soo gaet het met de pen,
De Rijm-pen; want sy lieght, ten deele van gewen[7],
Ten deelen[9] om de kunst: en die de waerheit soecken
In 't los aensienelick van welgerijmde Boecken,
Zijn even verr' van 't pad, als die den wilden aerd
Van 't weelderigh pinceel aenvaerden voor een Kaert.
Leest met voorsichtigheid wat Dichters van haer[10] geven;
't Is rouw'[11] Land-metery, daer staet geen passer neven.
En die een dobbeltje wil hangen aen de vracht,
Om Hofwijck te gaen sien in d' ongemeene pracht,
Dien ick het heb geleent, zal weinigh min als vloecken,
En seggen: "Wel, ick segg: is dat het voer van Boecken,
Is dat een' Schildery, die op het leven treckt?
't Schijnt, dat men kinderen d' oud' avontuer vertreckt[12]
Van 't Koninghs dochtertjen, om in den slaep te raecken!
Is dit het hoogh Kasteel, zijn dese dorre staecken
Die Eicken Hemel-hoogh, is dit het Masten-woud,

Zijn dese Lindekens het andere Voorhout,
Is dese bult een Bergh, is dese plas een Vijver?
Wat quelt my d'ydelheit van dien verweenden Schrijver!
Laegh noch mijn dobbeltjen in 'tsackjen van den Kerck,
Soo had ick Godt behaeght en sat noch op mijn werck.

Ja, vrienden, blijft by huys, en spaert uw sestien
duyten[13]:

'k Heb rijp en groen geseht, om dat het *Dicht* souw sluyten.
Soo gaet het (noch eens) met de Rijmpen; om een woord
Dat sonder weergae is, moet arme Waerheit voort,
En om een braever[14] woord, dan woorden die wat seggen,
Moet onred' in den top, en Reden onder leggen;
Mits dat het Klinck-dicht zy, is 't snoodste 't beste Dicht,
En beste Dichter is die konstelickst verdicht.

Beschaemt[14] den Meester vry, die[15] van de kunst
wilt heeten,

En laet ons een voor een ontlasten ons geweten:
Wy lijden van den Rijm al, dat het Schip in Zee
Van vloed en ebbe lijdt: wy leggen 't op de ree,
De ree van Reden, aen; en 't schijnt, de volle zeilen,
En 't schijnt, de ruyme schoot en weten van geen feilen;
Het Roer light midden-boords, de vlagge wijst voor uyt,
De Naelde wijckt noch wraeckt[16], en alle gissingh sluyt,
En al 't besteck gaet vast; voor-wind maeckt rechte streken,
Maer, Stierman! waer is 't Schip ten einde van ses weken?
Voor St. Helena? jae, soo 't God en water wil,
Soo niet, aen St. Thome, of mog'lick in Brasil!
Dat doet de blinde kracht van ongemerckte Stroomen.
Soo gaet het in 't beleid van Rijmers en haer' droomen:
Sy munten 't op de kust daer 't Schip op is bevracht,

Sy hebben Roer en Schoot (soo meenens') in haer macht;
Maer daer's wat onverhoeds, in 't Zee-sop en zijn baeren,
Haer slechte Zeemanschap in 't zeilen wedervaeren;
Een ongevoelde drift, een Tij heeft haer verleidt;
Sy hebben eens een woord voordachteloos mis-seidt,
Goen avond[17] Redens-ree: dat woord moet weer berijmt
zijn,
Of 't streeck houdt of geen streeck, of 't Dicht soud'
ongelijmt zijn.

Soo lijmt men dan voort aen[18], en raect van Oost in West,
Van 't Zuyden in het Noord: tot dat m', in 't lieve lest,
Verzeilt en bijster 's weeghs, met loeven en laveeren,
(God weet hoe gracelick!) naer 't oogemerck[19] moet
keeren:

Terwijl de Leser staet en gaept met open mond,
En wenschte, dat hij eens den Dichter wel verstond,
Die wel verstaenlick waer, kond hy sich selfs begripen.
Gaet, lieve leser! gaet uw herssenen nu slijpen,
Om door 't geheim te sien van 't mijmerigh gesegh,
Daer, die u leiden sou, verruckt[20] is van den wegh.

Nu heb ick my ontkleedt: waer hael' ick Vijgen-bladen
Tot masker van de schaemt, daer med' ick sta beladen?
Wie wil nu Hofwijck sien of hooren met geduld,
Met logens opgepronckt, met klater-goud verguldt?
Ghy, Leser! hoort ghy noch dry woorden van verschoonen;
Noch ben ick lesens waerd, en kan het sus[21] bethoonen:

Al dat ick Hofwijck noem, is Of-wijck[22] van den wegh,
Die waerdigh zij betreen; indien ick Hoefwijck segg',
Soo spreek ick uyt mijn Bors en uyt mijn hert te saemen;
Maer die het Stof-wijck heet, heeft goet verstand van

naemen

En van de slechte stof, daer Hof-wijck af bestaet.

En van der Dichteren ruym spreken sonder maet.

En is 't Gesticht[23] soo slecht, wat sal 't Gedicht
verbloemen,

Dat, die wat Hofwijs is, sal Holwijck derven noemen?

Hol, lieve Leser! hol, en holler dan een blaes,

Een blaes met boonen, is dit voddige geraes.

Verhaest uw vonnis niet; jae, spreekt het sonder
schroomen,

Ick help 't u spreken: 't zijn derd'daeghsche-kortsedroomen,

Daer op ick u onthael; 't is ongerijmde Rijm,

Een buyten cierlijck graf, van binnen asch en slijm[24].

Maer houd het vonnis in, en hoort my noch eens spreken:

Die oyt gewandelt heeft langhs modderige beken,

En heeftse niet altoos bewandelt sonder lust;

De Zee is alom sout, maer hier en daer de Kust

Beset met soet gewasch van Bloemekens en Kruyden,

Daer 't keurige begrijp van recht neus-wijse Luyden

Sijn sinnen in voldoet, en vindt de wegen kort,

Daer hier wat nuts en daer wat schoons gevonden wordt.

Het kreupele geschrift van teere Leerelingen

Wordt by des Meesters hand met konstelicke ringen,

Met strick en spinneweb omvlochten en geciert,

En hoe 't min deughdigh is, hoe meer betiereliert[25]:

Soo kan een Ebben[26] lijst een slechten doeck[27]
verrijcken,

En doen hem voor wat goeds verkoopen of bekijken;

Die lagen leg ick u: mijn Boeck, mijn Schrift, mijn Doeck,

Mijn tamme Schildery, recht uyt geseht, mijn Boeck,

Mijn Hofwijck in papier is wandelen, noch lesen,
Noch koop, noch kijken waerd; dat vonnis is gewesen:
Maer kust[28] en strick en lijst, die 't cieren op den kant
Zijn op de proeven van het keurlickste verstand.
Veracht ghy dan mijn stof, mijn selfkant moet ghy prysen;
Danck hebbe 't soet behulp van afgestorven Wijsen:
Die heb ick uyt haer graf doen spreken t' mijner baet,
En van haer lappen my een feestelick gewaet
Geflickt[29] en omgedaen: met Peerlen van Athenen
Is dit gewaet versien; de kostelickste steenen
Van Roomens burglary, does' op haer rijckste was,
Heb ick gelesen uyt haer Puyn en uyt haer as,
En my mee geborduert: der Christelicke Vad'ren[30]
Heb ick het beste bloed van haer ontsteken ad'ren
Gesmolten in mijn vleesch, en uyt haer oud gebeent
Het onverrotste mergh gesogen en geleent.
Nu pronck ick met den buyt, nu tert ick uw gedulden[31]:
Verkoop ick niet als lood, 'ck heb 't weten te vergulden;
Nu moet ghy Hofwijck sien, het zij u lief of leed:
't Kind is wanschappen, maer 't is rijckelick[32] gekleedt[33].

Noten:

[1] Versta: de bijgevoegde lofdichten, naar den smaak der eeuw. [2] walgt. [3] verkeerbord. [4] Min gelukkige klankspeling. [5] vrijwaar. [6] Voor vind. [7] gewoonte. [8] Welluidendheidshalve voor deele. [9] zich. [10] ruwe. [11] verhaalt. [12] Thans zou men van tien centen spreken. [13] fraayer. [14] Stelt op de kaak, ten toon. [15] Versta: gij die. [16] weerspreekt. [17] Vaarwel dan. [18] Maar voort. [19] doel. [20] vervoert. [21] zoo. [22] af-wijk. [23] Versta: het

geheele buiten. [24] slijk. [25] Omkruld. [26] ebbenhouten. [27] schilderstuk. [28] rand. [29] Aangelapt (van 't Hoogd. flicken). [30] De zoogenoemde kerkvaders. [31] geduld hebben. [32] Rijk, weelderig. [33] Dat oud-roomsche en atheensche, en dat kerkvaderlijk borduursel en verguldsel is in deze volksuitgaaf, als minder doeltreffend, echter weggelaten. De desbeluste lezer kan 't in de oudere naslaan.

AEN DEN DRUCKER.

[Inhoudsopgave](#)

k Hebb' Hofwijck uytgedruckt: is 't t' uwent niet te druck,
Verdruckt my in uw pers, en helpt ons in den Druck;
My in den druck van eer of oneer, van berispen
Of prijzen, naer het volck of spreken wil of lispen[1]:
U in den meerder druck, van Kostelick papier,
Als Ketter-vleesch, te sien verdoemen tot het Vier.
Van dusend tegen een de nadruck[2] zal ons' beurt zijn;
Ick heb 't u ingedruckt; denckt, als het sal gebeurt zijn:
Die Dichter heeft sijn plicht uytdruckelick vervult:
Mijn onderdrucken[3] is de dochter van mijn schuld.

Noten:

[1] Voor prevelen. [2] Voor narouw. [3] In den druk raken.

AEN MIJN HEER

Inhoudsopgave

MIJN HEER VAN ZUYLICHEM

over het lezen van zijn Eds.

HOFWIJCK.

't Is een dagh of vier geleden,
Dat ick hallif moe getreden
Door de paedtjes van mijn hof
Wat gingh sitten onder 't lof[1],
Daer de hitte niet kan nypen
Onder 't lommeren van ypen,
Op een banckje van een deel[2],
In een koel en groen prieel;
Daer de dichte blaedjes weeren
Dat de Son my niet kan deeren,
Schoon hy op de middagh blaect,
Als hy 't Hemel-kreeftje naect.

Om mijn eensaemheit t' ontvluchten,
Die my somtijds doet versuchten,
Als ick aersel op de schae[3]
Van mijn afgestorven gae,
(Wie kan steeds den mensch verkrachten)?
Liet ick drijven mijn gedachten[4],
Liet ick mijn herdencken gaen
Door u lekker letter-blaen,
Die ick even had gelesen;

Blaen, die voor geen sterven vresen,
't Zy de Somer swicht of brand,
Van een soete Joff'ren-hand,
Door uw wil, aen my gegeven;
Blaen, daer *Hofwijck* door sal leven
Langer, als ser bosch of laen
Staet, of met of sonder blaen;
Langer, als d' abeele kruynen
Sullen *Hofwijck* en sijn tuynen
Decken voor de scherpe snee
Van de seyssen uytter Zee[5]:
Langer, als sy, met de toppen
Van haer hoogh-gestege koppen,
Sullen weygeren den pas
Aen het huylen en 't gebas
Van de nortse Noorder-winden
Op den bloesem van de Linden,
Die, aen d' Oost' en Wester-kant
Van den *Hofwijcks* Hof geplant,
Maecken ruyme wandeldreven,
Die het quaelick willen geven
Voor 't Voorhoutse Joffren-rack,
Munnick-tuyntje, blaeder-dack,
Dat, door 't roemen uwer Dichten[6],
Voor geen dingh behoeft te swichten,
Wat of in of buyten 't landt
Sijne borst op schoonheit spant;
 Langer, als de maste-boomen[7]
Sullen wederzijds bezoomen,
Met een altijd groenend lof,

't Buytenpad van uwen Hof:
Als de nimmer-dorre Climmen[8]
Sullen klauteren en klimmen,
Langhs 't gebeent' en armen op,
Over hooft en kruyn en top
Van de hoecksche Vierelingen[9],
Al gelijk in alle dingen,
Broeders, even hoogh en breedt
En al eveneens gekleedt:
Daer de Cabbeljaeus-gesinden[10]
Noch wel herbergh soudén vinden,
Soo 't de Landvooghd soo verstond,
Dat hy die in schootels sond
't Lijf gesoon, de staert gebraeden,
En een kruyck met wijn gelaeden
Van de Moesel of de Deel[11],
Om het oud-versufte scheel[12]
Met een Roemer af te drincken;
 Langer, als de Vloer sal blincken,
En het marmer staen te prael,
In uw sinnelicke[13] sael;
Langer, als uw Slot zal duyren,
Dat, met even-zijdse muyren,
Vierkant uyt het waeter rijst,
Dat de Waerd en gasten spijs
Met een vangst van goede vissen
Als 't u die gelieft te dissén,
Slot, als men 't van 't Zuyden kijckt,
Dat een flesch in 't koel vat lijckt;—

Langer als men 't paerdt sal jaegen
Langhs de Vliet, met sweepe-slaegen,
Nae den Dam, of Delft, of Haegh,
Alsser Schip en schuyt en kaegh,
Met sijn vracht en volck en waeren,
Uw kasteel verby sal vaeren,
Die, of van of nae de Vliet
Door den Duycker henen schiet;—
Soo langh als men Duyts sal spreekken,
En geen leeser sal ontbreken,
Die een aerdigh Rijm bemint,
Daer men pit en kruym in vindt.

Wijl ick sit en suff en mijmer,
Opgetogen, hoe de Rijmer
In soo een gemeene stof
Wint soo ongemeene lof;
Hoe hy Wijsheit mengt met kluchten,
Hoe hy sonder jock kan tuchten[14],
Hoe hy ernst met lacchen speckt,
Daer men les en vreughd uyt treckt,
Vind ick my in 't Bosch gekomen
En op uwen Bergh geklommen,
Daer een vierkant hout-gebouw
(Wist ick hoe men 't noemen souw)
Braght my weder op mijn sinnen,
Datter voordeel was te winnen
Van een heerlijk Peterschap
Voor die op den hooghsten trap
In het gissen konde raecken
Van profijtelickst vermaecken

In het geven van een naem,
Beyde nut en aengenaem.

Ick gevoelde my bestreeden
Van mijn tochten en de Reden:
D' een sey dat ick 't laeten souw,
D' ander riep er tegen: "houw!
Houw, en wilt u daer voor wachten,
't Is geen werck van uwe krachten,
't Is geen last van uwen rugh;
Wat vermeet sich vliegh of mugh,
Dat een kemel is te vergen?
Wie begeeft sich op de bergen,
Die genoegh sich vind beswaert,
Dat hy kruype by der aerd?"

Reden had nae reen gesproken,
Eersucht quamper tegens stoken:
"Die niet soeckt, die niet en vind,
Die niet waeght, die niet en wint;
Waeght ghy: 't kan misschien gelucken;
Mist ghy: 't hoeft u niet te drucken;
Vele, die wat groots bestaen
Hebben met de wil voldaan;
Oock soud ghy den eerst niet wesen,
Dien, als anderen voor desen,
Een geluckigh woort ontvil[15],
Als 't geluck maer dienen wil;
Blinden kunnen somtijds raecken,
En oock acker-lieden spraecken
Somtjids wel een tijdigh woord,
Dat den wijsen heeft bekoort;

Oock is 't mee al waer bevonden,
Dat een haes, voor snelle honden
Afgelooopen vry en los,
Is gevangen van een Os,
Die hem op sijn lenden trapte,
Wijl[16] hy door de weyde stapte
In een dichte bos van gras,
Daer het wild gelegert was".

Wat is goed en wat is beter?
Soo 't geluckt, soo werd ick Peter[17],
En soo 't mist, waer kom ick heen?
Wat is 't als een blauwe scheen?
Die is lichtelick te waegen:
Vryers loopens' alle daegen,
En wie gaetter kreupel van?

Dus geschuddet[18] in een wan,
Dus gehangen tusschen beyden,
Eer dit strijden was gescheyden,
Had my d' eersucht al vermant,
En de Pen was in de hand,
En de Reden aen het swijmen,
En de Dichter aen het rijmen,
En de veder in den int,
Om een naem voor 't houte kind.

Hofwijcks Hoogh-beroemde Schrijver,
Dus geraeckt' ick door den yver,
Die de reden had verbluft,
Van het peynsen half versuft,
Aen het raen en aen het rijmen,
Aen het voegen, aen het lijmen,

Aen het krabblen met de pen,
Waer van ick dit naschrift[19] sen[20].
 Heb ick 't wit niet kunnen raecken
Van 't profytelickst vermaecken,
Soo ick in den naem hier mis
Wat en nut en vrolicks is;
Heb ick 't bey niet kunnen raemen
Wilt de Meester niet beschaemen,
En die mee is van de kunst,
Deck mijn feilen met sijn gunst!—
 20 Julij, 1652. (JACOB WESTERBAEN).

Noten:

- [1] loof.
- [2] plank.
- [3] 't verlies.
- [4] Westerbaens overleden vrouw, na welker dood hij zich op Ockenburgh gevestigd had.
- [5] Versta: de zeewind of -lucht.
- [6] Zie deel III en IV bl. 30 in't Voorhout.
- [7] Huygens' lievelingen. Zie vervolgens en in de Sneldichten.
- [8] klimop.
- [9] "Vier houten cabinetten of prieelen met clim bewassen, staende op de vier hoecken van den Hof, alle uyt eender hand gemaect" Huygens.
- [10] Klankspeling op het vorenstaand hoeksch.
- [11] In Belgien; deelewijn.

- [12] verschil.
- [13] nette.
- [14] leeren.
- [15] Ontviel; gelijk wirp voor wierp in 't volg. lofdicht.
- [16] terwyl.
- [17] peet-oom.
- [18] Voor geschud.
- [19] Zie volgende gedichten.
- [20] Voor zend, gelijk vin voor vind, enz.

PROSOPOPOEA[1].

[Inhoudsopgave](#)

Spreeckende

HOUTE GEBOUW OP DEN BURGH IN 'T BOSCH VAN HOFWIJCK,

HOF-STEDE des HEEREN VAN ZUYLICHEM BY
VOORBURGH.

*Dus sprak een houte Kind, of een van sijnentwegen, Doe
hy sich vond op 't Land om tijd-verdrijf verlegen:*

Ick heb dat wesen niet dat ick te hebben plagh.
Een quaden avond-luym, een felle blixem-slagh,
Die hooge bergen treft en spaert de laege heuvlen,
Wirp[2] my ter aerde neer, eer hy my dede sneuvlen,

Soo dat ick met mijn top, beneden in het gras,
Verraedlick lagh, gestort, eer ick gewaerschouwt was.

Ick was, of ick geleeck, een van des werelts Wondren,
Een van het seven-tal, eer 't blixemen en 't dondren
My door een domme kracht ter neder had geploft;
Ick leeck der Spitzen een daer Memphis noch op stoft[3],
Die Vorsten-beenderen en Konincklicke lijcken
Verstreckten tot een graf in de beroemde Rijcken,
Daer 't Nylewaeter mest het Kooren-rijck Egypt.
Ick wierd van yder een besprooken en belipt[4];
Die timmert aen den wegh is selden buyten opspraeck.
Ick leeck der spitzen een daer, eer men tot den top raeck,
En siese van der aerd ten wolcken uyt gebout,
De Stichter sagh verspilt ruym hondert tonnen gout,
En noch eens, en noch eens, en seventigh en negen
Aen loock, ajuyn, en kaes, soo ick het heb te degen
En men de rekeningh van Steven[5] wel verstaet.

Nu ben ick—Kijcker, stae! segh, eer ghy henen gaet,
Wat ben ick? Wie hier gaeuwst en kloekst sal in de weer sijn,
En't nutst en 't vrolickst vind, die sal mijn Heers Compeer[6]
sijn;

Jan, maeck het Bosch-heck op, en ghy, o Kijcker-vrind!
Komt nader en bedenckt een naem voor 't houte kind.
Sie my van elcke kant, van boven, van beneden,
En wilt, om wel te sien, wat tijds aen my besteden;
Het sien en kost hier niet. Aen een wanschaepen dier
Hebt ghy somwijl versnoept een stuyver drie of vier:
Te kermis, aen een meyt, die armeloos gebooren
Uyttarte met de voet de beste Nayster-slooren,
Stack draen door 't naelden-oogh en naeyde wacker heen,

En wat daer vingers doen, dee vaerdigh met de teen;—
Aen een die ruym het hoofd van een volkomen man had,
Maer borst en buyck en dyen en beenen van een span had;
Een Reus in 't Aepenland, die in een Munnicks mouw,
Die in een Visschers hoos sijn herbergh vinden sou;
Een Karel onder 't volck[7] dat in voorleden tijden,
Tweemaal zes duymen hoogh, met Kraenen plagh te
strijden;

Een schaduw, die de Son hier op de middagh geeft,
Als hy een man beschijnt van boven uyt de Kreeft;—
Aen een gebaerde knecht, die met sijn hooft en borst sat
Op sijn verdort geraemt, die veel tijds goeden dorst had,
En mocht sijn kroes wel uyt, en op de toon-banck sprack,
Wat meerder als een hooft daer 't lichaem aen gebrack.
Oock siet men aen dit lijf geen beenen noch geen voeten,
Maer soo 't geoorloft was te graeven en te wroeten,
Men vonde dat ick die heb langh en dick en breed;
Maer dat ghy 's niet en siet, dat heeft oock sijn bescheet.
Weet dat ick RODEN-BURGH[8] heb onder mijne soolen,
En tree de voncken uyt van sijn verborgen koolen,
Die hy hier onder my met groene rocken dect,
En door een snoode pest uyt giftich sand verweckt,
Mijn buyren sterven deen; dees trapt en ick het hooft in,
En stae tot op sijn hert, daer ick het vyer verdooft vin.

Een koocker is mijn romp, mijn ingewand een trap,
Waer langs ick lijde dat men tien en tienmael stap,
Tot dat men eyndelick koom boven op mijn schoudren;
Daer laed' ick jong' en ouw', en kinderen en oudren,
En vrind en vreemdelingh; komt vry in groot getal,
En niemand sij vervaert voor ongeluck of val,